

Tabor

1967

EL FORTÍN

St.12

Pozivamo člane DSPB TABOR
in vabimo vse naše prijatelje in somišljenike, da se polnoštevilno
udeležijo spominke proslave
ob 8. obletnici smrti

knezoškofa dr. Gregorija Rožmana

ki se bo vršila v nedeljo, dne 3. decembra 1967 v škofijskem
zavodu Adrogué-ju. Častna dolžnost slovenskega poštenja nam
narekuje, da nikdar ne nehajmo slaviti spomina našega vrhov-
nega duhovnega vodje, vladika-vidca, ki je nam in vsemu svo-
bodoljubnemu človeštvu o pravem času kazal pravo pot v boju za
BOGA — NAROD — DOMOVINO

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene
Anticommunists

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslo-
venos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158,
Buenos Aires, Argentina

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last
in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor pred-
stavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga
konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgo-
vorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos
Aires, Argentina, T. E. 33-7213

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 933.090

NAROČNINA: Južna Amerika 500 pesov, odn. enakovrednost v dolarju.
U. S. A. in Kanada 3.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling;
evropske države 2 dolarja

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko,
Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad
1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NASLOVNA SLIKA

Kdor je v letih preizkušnje, ko so rdeči zločinci prav v času tuje okupacije
sprožili krvavo revolucijo, korakal v vrstah dične slovenske domobranske
vojske, bo preko mučeniškega groba izdanih živel večno v spominu rodov,
ki pridejo; zakaj vsemu svobodoljubnemu človeštvu za zgled je o pravem
času korakal v boj za Boga — Narod — Domovino.

Tabor

*Zemlja ročna moja je tako,
da če treba bil se bom za njo*

(Domobranska pesem)

Diciembre 1967

BUENOS AIRES

December 1967

DEJANJA IN MOLITEV

Misli ob zatonu leta

Po papeževem obisku pri patriarhu Atenagoru se svet sprašuje: koliko in kako je papežev obisk pripomogel k zbližanju? Odgovora na to vprašanje danes nima še nihče; prinesla ga bo bodočnost.

Znano pa je, da papež in patriarh nista vodila visokih teoloških debat o tem, kako odstraniti ovire in razlike, ki ločijo obe cerkvi. Odločila sta se za pot dejanj, združenih z molitvijo. Roko v roki sta stopila v pravoslavno stolnico in kot brata pokazala na pot zbližanja. V cerkvi pa je pravoslavni cerkveni zbor pel: „Gospod, daj rimskemu papežu, sv. očetu Pavlu VI., dolgo življenje!“ Najbolj ganljiv trenutek ob tem obisku je bil izmenjava štol med papežem in patriarhom. Papež je sprejel od patriarha poklonjeno bogato vezano štolo iz 16. stoletja. Sprejel jo je, si jo nadel in svojo poklonil patriarhu. Poročevalci pripovedujejo, da so tedaj mnogim navzočim tekle solze po licih in da je v cerkvi odmevalo navdušenje in odobravanje...

Dejanja in molitev, ne le besede, so zagotovilo velikih uspehov na vseh področjih.

Slovenci smo raztreseni po vsem svetu in čutimo potrebo po tesni povezavi. Na tisoče nas je v svobodnem svetu; toda med nami so silne razdalje. Ločeni smo ne le zemljepisno, pač pa tudi duhovno. Med nami ni one močne vezi, ki bi nas tesno povezala; nimamo nekega skupnega programa za korist in dobrobit našega naroda. Življenjski pogoji v raznih deželah, naša nestrpnost in do neke mere tudi naša brezbriznost so činilci, ki razjedajo našo voljo in možnosti po tesnejšem medsebojnem sodelovanju.

Doma pa gre razvoj svojo pot; in tudi tega razvoja dostikrat ne doumemo, ker smo vse preveč pogreznjeni v svojo lastno zagrenjenost in v svoje skrbi. Vse preveč živimo v preteklosti, namesto da bi iz preteklosti zajeli le izkušnje in s temi izkušnjami stopili naproti problemom sedanjosti.

Tudi doma je stanje danes drugačno kot je bilo pred 20 in več leti.

Današnji oblastniki so ustvarili gospodarsko zmedo, iz katere se ne znajo izkupati. Mladi rod ne verjame njihovim utopijam in od njih tudi nič koristnega ne pričakuje. Rotacije in nenehne reforme so v partiji sami napravile razpolke, ki postanejo lahko usodne.

Slovenski narod je potisnjen ob steno in prisiljen podpirati s svojimi žulji gospodarsko „manj razvite“ predele. Slovenski človek s strahom gleda v bodočnost, kajti dobro se zaveda, da sedanje komunistično popušcanje na zunaj ni znak demokratizacije režima, pač pa znak komunistične zavoženosti in pa odločne volje, obdržati se kljub vsemu na oblasti za vsako ceno.

Mi, ki živimo v svobodi, moramo prisluhniti klicem domovine, spoznati težave naših bratov doma in tolmačiti v svetu njihove želje in težnje. Objektivne presoje in analize današnjih dogodkov v domovini bodo odjeknile pozitivno in bodo v korist narodu doma.

Ni torej dovolj, da le govorimo o domovini; potrebna so dejanja in združenje naporov ako je v nas še zadosti resnične volje, boriti se za svobodo našega naroda.

T. R.

BREZ SODBE!

Velik del povojne literature se ponovno in ponovno vrača k vprašanju: ali je bil možen upor proti Hitlerju; in še več; ali je bila celo dolžnost Nemcev, da se upro tiraniji, ki jo je Hitler vzpostavil s svojimi rjavimi srajcami nad nemškim narodom.

Zgodovinsko dejstvo je, da so nemški voditelji in predstavniki, zlasti pa vojaški krogi smatrali, da bi vsak upor proti Hitlerju bil izdajstvo, ter so mu vsled tega slepo sledili vse do strahotnega konca, ki je zajel vso Nemčijo in pustil vso Evropo v razvalinah. Nekateri današnji nemški pisatelji smatrajo, da je bilo to stališče tedanjih nemških predstavnikov samo po sebi zgrešeno in celo zločinsko in vsa Nemčija dejansko trpi na nekem slabo prikritem občutku krivde za vse, kar je Hitlerjeva blazna politika prinesla svetu.

Večkrat v zgodovini pa najdemo primer, kako vprašanja, ob katerih se ustavljajo veliki narodi, filozofov, umetnikov, govornikov in vojakov, rešujejo drugi manjši, takozvani nezgodovinski narod na preprost, enostaven in načelno neoporečen način.

Sledeč prvi in največji zapovedi: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, se je slovenski človek pred četrto stoletje uprl tiraniji, ki se je razgrnila nadenj, potrgal vezi in navlako nekdanjih politično strankarskih

homatij in z orožjem v roki stopil na prag svojega doma, da ga ubrani pred tistimi, ki so ga ropali v imenu revolucije.

Samoobramba je prav tako zapovedana, kot je prepovedan umor. Načelo samoobrambe je eno tistih redkih temeljnih načel, ki so preživela vse revolucije, vse vojne in vse miselne preobrazbe v zgodovini človeškega rodu. Pri nas v stari domovini je bilo to načelo formulirano v tem, da je bila „prva prepovedana“, to je prvi udarec je prepovedan, vsi nadaljni udarci, ki padejo v samoobrambo, pa so povsem upravičeni.

S temi mislimi prevzeti in v teh upanjih, da bodo ta načela morala biti upoštevana, pa naj bo konec tak ali drugačen, so slovenski protikomunistični begunci pred dvajsetimi leti zapustili domovino in v teh mislih in upanjih so preživljali prve tedne izgnanstva na Vetrinjskem polju in v taboriščih Italije.

In vendar je preteklo že 22 let, odkar so bili izročeni Titovim partizanom poslednji od desetih tisočev slovenskih domobrancev. **Načelo samoobrambe je bilo pozabljeno; samoobramba je pomenila kolaboracijo in kolaboracija — narodno izdajstvo.** V tej idejni megli se je za vselej izgubilo deset tisoč slovenskih življenj.

Poleg Kristusovega procesa je eden najbolj znanih procesov v zgodovini proces proti grškemu filozofu Sokratu, štiri stoletja pred Kristusovim rojstvom. Sokratu so njegovi politični nasprotniki očitali, da zapeljuje atensko mladino ter da zato zasluži smrt. Svoj zagovor je Sokrat pričel z besedami: Kako sodite o besedah mojih tožiteljev vi, možje Atenci, ne vem; name pa je njihova zgovernost napravila tak vtis, da sem za nekaj časa sploh pozabil, kdo in kaj sem; — in vendar niso govorili niti trohice resnice...

Sokrat je bil obsojen na smrt; zgovernost njegovih nasprotnikov je bila tolikšna, da je premagala celo njegovo lastno zgovernost. Laž je premagala resnico. V zapadnem svetu je v splošni veljavi in ljubosumnosti čuvano načelo, da je vsakdo smatran za nedolžnega, dokler mu nepristransko sodišče ne dokaže krivde.

Leta 1945 izročeni slovenski domobranci so bili obdolženi narodnega izdajstva. Pojem izdajstva sam pa je potreben podrobne preučitve; tembolj, kadar je govor o izdajstvu v slučaju, ko ne obstaja nikaka oblast, ki bi imela kakršnokoli zakonito pravico nad prizadetimi. Če pa je prišla iz gozdov neka „oblast“, ki se je proglasila za najvišjo, za ljudsko, za demokratično, za narodno oblast, potem je bila dolžnost te oblasti, da vse te pridevnike, ki si jih je naredila, pred svetom dokaže s tem, da dá vsakomur, ki naj bi se zoper njo pregrešil, pravico, da s svojo besedo brani svoje stališče.

V dejstvu, da se to ni zgodilo, leži strahotnost zločina slovenskih komunistov nad zvezanimi slovenskimi domobranci. V dejstvu, da desetim tisočem niti pred nekakšnim ljudskim sodiščem niso dovolili ene same besede v obrambo, temveč da so jih izročili rabljem in pocestnim capinom,

ki so jih potem „sodili“ v Kočevskem Rogu in pri Teharjih, leži neizpodbitna krivda tedanjih in sedanjih komunističnih oblastnikov.

Jaltska konferenca je sprejela načelo, da nihče, ki je obdolžen vojnega zločina, ne sme biti kaznovan, ne da bi se zagovarjal pred sodiščem, ker bi sicer svetovno mnenje smatralo, da mu zavezniki ne upajo soditi.

Slovenski komunisti so resničnost tega načela v polni meri potrdili: svetovno mnenje danes ve, da si slovenskih domobrancev niso upali soditi.

—e—k

„ŠVICARSKA“ DEMOKRACIJA

V Ljubljani se je pred kratkim vršil mednarodni seminar predstavnikov zveze pobratenih mest. Pobratena mesta v raznih državah se med seboj nekako povežejo, izmenjavajo svoje delegacije, pošiljajo otroke na počitnice in študirajo skupna ali sorodna urbanistična vprašanja. Med mesti, ki se udeležujejo tega programa, je tudi precej slovenskih mest. Žal nimamo na razpolago celotnega seznama, iz katerega bi bilo razvidno, kako so slovenska mesta povezana, odnosno s katerimi mesti. Iz drobnih vesti, ki so od časa do časa objavljene o tem programu, pa bi mogli razbrati, da gre predvsem za povezavo mest, ki imajo socialistično mestno upravo.

Predstavniki te zveze mest so torej zborovali koncem maja v Ljubljani in uvodni referat je bral član izvršnega sveta svetovne federacije pobratenih mest, dr. Gilbert Noel iz Francije. V svojem govoru je analiziral posamezne vrste demokracije z ozirom na vlogo, ki jo igra v njih občinska uprava, ter je naštel sledeče vrste:

Federativna demokracija, kot jo poznata Švica in Jugoslavija; zahodna demokracija s centralističnimi tendencami, kot jo imata Francija in Italija; centralistična demokracija v vzhodnih deželah; in slednjič demokracija tretjega sveta, ki še išče svoje mesto.

Že iz samega izrazoslovja, ki ga dr. Noel uporablja, bi mogli sklepati, da pripada politični levici; za nas in verjetno za marsikoga drugega pa bo vsekakor novica, da je jugoslovanska demokracija enaka — švicarski. Človek bi skoraj pričakoval uradni protest švicarske vlade proti takemu primerjanju. Dr. Noel je modro prepustil jugoslovanskim udeležencem te konferenca, da opišejo, kako delujejo občinske organizacije v tej federativni demokraciji v Jugoslaviji, in poročilo o konferenci ne omenja, kdo je ta opis izvršil.

Vse politično delovanje v Jugoslaviji: občinsko, republiško in federalno, je prepleteno z organizacijami in ustanovami komunistične partije

Dne 28. maja 1944 so se tudi v Grosuplju zbrali počteni slovenski ljudje, da so odločno prekleli komunizem, ki je izkoristil prav okupacijo za svojo krvavo revolucijo

do take mere, da je skoraj nemogoče verjeti, da pri tolikšni birokraciji državna uprava sploh še lahko funkcionira. Edini logičen zaključek vsega tega je, da gre v resnici samo za kulise, ki prikrivajo do skrajnosti izdelan enopartijski, to je komunistični sistem.

Na zunaj se kaže politično življenje v delovanju Zveze komunistov in delovanju Socialistične zveze delovnega ljudstva. Kaj je Zveza komunistov, je seveda vsakemu jasno, manj sreče imamo ljudje izven Jugoslavije pri ugotavljanju, kaj naj bi bila Socialistična zveza delovnega ljudstva. Jugoslovanske oblasti skušajo z uvedbo te zveze delovnega ljudstva ustvariti videz dvostrankarskega sistema v državi, torej videz demokratičnega političnega razvoja.

Ni mogoče, da bi se tekom let vsled stalnega in skrbno zakamufirane odstopanja od komunističnih dogem, iz te dvojnosti razvila neka vrsta dvostrankarskega sistema; verjetno pa ni, ker je partija doslej odvrгла samo ideološko oblast, pa nobene bistvene komunistične dogme. Zato se je treba v vprašanju o Socialistični zvezi delavnega ljudstva zadovoljiti s tisto razlago, ki pravi, da je razlika med Zvezo komunistov in Socialistično

zvezo delovnega ljudstva ista, kot je razlika med pravim gledališčem in lutkovim gledališčem: v pravem gledališču so igralci na odru, v lutkovem pa za odrom.

Jugoslovanska komunistična partija je imela v primeru profesorja Mihajlova lepo priliko, da izvede demokratizacijo državnega sistema s tem, da bi dovolila, da se okrog Mihajlova zbere opozicija, ki bi ji zapadni svet brez dvoma priznal pristno demokratičnost, kljub temu, da je Mihajlov sam izpovedal popolno privrženost jugoslovanski ustavi. Če je ta takozvana ljudska demokracija, ki danes vlada v Jugoslaviji, tako trdno usidrana v mišljenju jugoslovanskih državljanov, potem se nima ničesar bati pred skupino, ki bi se zbrala okrog Mihajlova, in za katero so vsi jugoslovanski časopisi in predstavniki hiteli zatrjevati, da je malenkostna in številčno nepomembna. Pri tem so jugoslovanski upravniki zgrešili tudi v tem, da so prezrli načelo, ki pravi, da je opozicija vselej manj nevarna če je odkrita, kot podtalna. Da ne obstaja v Jugoslaviji opozicija proti sedanjemu režimu, o tem pač ni mogoče dvomiti.

Primerjava jugoslovanske demokracije s švicarsko, četudi samo v vprašanju občinskih uprav, je zato milo rečeno — pogrešena. Zanimiva pa je tudi dr. Noelova karakterizacija demokracije tretjega sveta, ki še išče svoje mesto. Ker je določeno označena demokracija v vzhodnih državah in direktno omenjena demokracija s centralističnimi tendencami, moremo zaključiti, da naj bi bila ta demokracija tretjega sveta, ki še išče svoje mesto, — ameriška demokracija. V enem oziru je ta ugotovitev pravilna: ameriška demokracija stalno išče način, kako izboljšati svojo upravo s svobodnim sodelovanjem vseh državljanov. Po drugi strani pa zveni iz te oznake, da ta demokracija še išče svoje mesto, misel, da se bo ta demokracija nekoč sprevrgla v nekaj drugega, morda v sistem demokracije, ki že pozna svoje mesto — nekje na levi.

V nekem oziru je Jugoslavija prešla dobo togega osebnega diktatorstva. Enako kot v sovjetski zvezi ni več mogoče gledati neke stalinistične pošasti in kot celo v Rdeči Kitajski preko plakatov na ulicah javno mnenje more do neke mere vplivati na razvoj v državni politiki. Toda vse to so koncesije, ki so nujne, ako naj v današnji dobi hitrih in učinkovitih mednarodnih zvez nek diktatorski režim sploh še obstane. Rotacija, ki ureja službo na najvišjih mestih jugoslovanske uprave, je na videz zelo učinkovit ukrep in močno podoben ameriškemu sistemu volitev, dokler se človek ne ustavi ob dejstvu, da se izmenjavajo na službenih mestih samo — komunisti. Jugoslovanska demokracija je veliko prezgodaj našla — svoje mesto.

PORAVNAJTE NAROČNINO IN PRISPEVAJTE V TISKOVNI SKLAD TABORA! — TO SO EDINA SREDSTVA, S KATERIMI TABOR RAZPOLAGA.

V spomin prvim žrtvam komunistične revolucije pred 25. leti v Sloveniji

(V „Svobodni Sloveniji“ je dr. Tine Debeljak objavil članek, ki ga bomo v celoti ponatisnili. — Op. ur.)

III. LETO 1942 — VSTAJA TERORJA

Kardelj je bil vso jesen v Srbiji v Titovem štabu in se je vrnil kmalu po novem letu 1942 v Slovenijo. Tedaj se je začela II. faza komunistične revolucije.

To drugo fazo karakterizira sistematično čiščenje ozemlja od sovražnikove kontrole in „začetek osvojenega ozemlja“, kot je rekel Kveder; ali kot je dejal Kardelj, „začela se je razvijati splošna ljudska vstaja...“, ko je vse, kar je bilo profašistično (t. j. nekomunistično), petokolonsko, kapitulantsko, pristašev „čakanja“ (t. j. Mihajlovičevcev), kar je bilo v nasprotju z lastnim narodom (t. j. proti OF, ki se je imela za predstavnika naroda), postalo **odkrito antinacionalno** (t. j. proti OF!).“ V Slovenskem zborniku je tožil neki Novak, da „jeseni niso mogli dobiti kmetov za vstop v OF!“ Zdaj je polkovnik Avšič z Mihajlovičevim imenom — kot četnik, napravil po Dolenjskem splošno prisilno mobilizacijo — za partizane, in dobil tako mnogo „borcev“. Mobilizacijo so spremljali že poboji nasprotnikov. Takoj po novem letu so začele padati „žrtve“ komunističnega terorja.

Umori v prvih mesecih

Samo nekaj imen pobitih meseca januarja: Lesjak Franc (iz št. Vida pri Stični), Ivan Polak, policijski komisar (v Ljubljani), Gnidovec Franc (iz Ajdoveca), Kovačič Jože (iz Višnje gore), Švigelj Anton in njegov sin (z Bezuljaka), Kozina Franc (iz Zapotoka), Pleško Franc (iz Kozarjev), Krapeš Zofija (iz Ljublane), Rožič Franc (iz Ljubljane), Lenič, orožnik (iz Ljubljane), Repovž Anton (iz Metlike), Kunstelj in njegovi dve hčeri (iz Ježice), Klemenčič Franc (iz Trebeljane), Krajšek Jože (iz Dravelj) itd., itd., kot vidimo, večino okrog Ljubljane pod Krimom, kjer so delovali pionirski partizanski odredi.

Meseca februarja: Kovačič Andrej, Jageman Alfonz (Ljubljana), Flajnik Jože (Hrast), Kraševac Jakob (Stari trg), Kraner Janez (Dev. Marija v Polju), Urbanec Janez in Ivanka (Sestro), Barba Ivan (Trebelno) itd., itd. Se vidi, okolica Ljubljane, kjer se je tedaj skrival partizanski štab.

Tedaj je padel tudi industrijalec Praprotnik Avgust, predstavnik liberalnega gospodarstva, za Emerjem in Vrankarjem tretja pomembna politična žrtev.

Nobenega atentatorja Italijani niso našli v Ljubljani (vsega je bilo 48 umorov na cesti), ker jih niso hoteli iskati. (Mnogo so tudi pomagale žene glavnih partizanov, ki so se vlačile z italijanskimi oficirji, da so jim sugerirale partizanske želje in od njih izvedele njihove načrte.) Zaradi teh umorov je Mussolini razglasil Ljubljansko pokrajino za vojno področje: iz civilne oblasti je prišla v vojaške roke. Takoj so obdali vso Ljubljano z žico: protikomunistični Slovenci so bili odslej v mestu kot v taborišču, partizani pa so po svojih zvezah imeli prost prehod...

Umore so šli v nove stotine. Podajamo samo nekaj imen. Marca so padli: Poje Jernej (Vrhnika), več ljudi okrog Velikih Lašč, zlasti po Notranjskem. Od ljubljanske okolice so se partizani začeli pomikati v notranjost. Pač pa je v Ljubljani „Pri Katrici“ padel prvi duhovnik Leiler (begunec s Primorske prej in zdaj spet z Gorenjske). Dalje: Mikič (s Podturna), Pogačar (s Hruševa, odločen član Slovenske legije), Tekavec (z Ambrusa), Trampuž Viktor, Makše Leopold (Ljubljana), Lenišar (Dolenja vas), Vidic Ignacij (Krka), Govednik Marija (Slamna vas), Lužar Katarina (Metlika), Mate Edvard (Ribnica), Pucelj Ivana (Ljubljana), Štrave Franc (Brusnice) itd., itd. Koliko jih je izginilo v tem mesecu, katerih trupla so potem odkrili v krimskih jamah! Dve smrti v tem mesecu pa sta razburili vso slovensko javnost: umor dveh voditeljev katoliških akademikov in predstavnikov ljubljanskih vseučiliščnikov, **Franečka Župca** (16. marca) in **Jaroslava Kiklja** (18. marca). Prvi je bil predsednik nove vseučiliške organizacije, drugi podpredsednik in predsednik Katoliške akcije za akademike. Vzela sta funkcije na prošnjo rektorja „kot častno slovensko dolžnost“, da rešita univerzo; tudi komunisti so se izjavili, da ju „ne bodo smatrali za izdajalca“. Padla sta, ker bi vodstvu KPS prišlo prav, če bi univerzo razpustili in bi študentje šli — v gozd... Pogreb je bil veličastna manifestacija proti OF in žrtvi je pokopal sam škof Rožman z besedami: „Zahvaljen bodi Gospod za prvega mučenca, ki si ga blagovolil dati KA, ker si nam s tem dal poroštvo blagoslovljenega uspeha.“ — Po smrti so mu komunisti jemali čast: razširjali so fotomontažo Kiklja v fašistični obleki! Takoj drugi dan po umoru so komunistični denuncianti uspeli, da so Italijani aretirali vse častnike, ki niso bili z njimi, in jih poslali v internacijo v Gonars (tudi generala Rupnika).

Aprila je bilo ubitih še več ljudi: imenujem samo nekatere, katerih imena imam pri roki: Mirtek Jernej (št. Jernej), Johan Miko (Dravljje), Kresal Franc (Prečna), Logar Marija (Ljubljana). Vsi ti na en dan: 1. 4. In potem Komir Mirko (Bezuljak), Modic Ivan (Ig), Hribar Ivana (Bizovik), Jagodic Viktor (Ljubljana), Ivanišević Mihajlo, Mestnik Anton (Babno polje), Habič Marija (Zadvor), Galič Viktor (Brdo), Mihelič Jože in Ivana (Sabočevo), Zabukovec Jože (Velike Lašče), Erbežnik Janez (Zaklanec),

Plantar Anton (Vrh), Medved Fran (Št. Peter), Adamič Alojzij (Velike Poljane), Sterle Valentin (Osredok), Tekavec Anton (Sv. Vid), Zabukovec Jože (Krma), Dejšan Anton (Kal pri Semiču), Mauser Janez (Semič), šteblaj Jože (št. Jernej) itd., itd. Med njimi cele družine: 6. aprila vsa Kolenčeva družina (oče, mati, hčerka in sin), dne 22. aprila Jakopinova družina (oče, mati, 18-letni sin, 17-letna hči, 11-letna Slavka, 8-letni Stefan).

Tega meseca so šli slovenski partizani na Hrvatsko spraševat, na kakšen način so dobili oni „svobodno ozemlje“. Takoj nato — 1. maja — so resnično komunisti dobili svoj svobodni teritorij: vsa Delenjsko in Notranjsko skoraj do Ljubljane. Dalj so jim ga — Italijani! Ti so se umaknili s svojih postojank brez potrebe in na veliko začudenje Slovencev. Takoj za njimi so se vselili na njihova mesta partizani. Novak piše: „Sovražnik se je umaknil, osvobojeno ozemlje nam je padlo takerekoč v roke.“

18. maja 1942 je prišel na osvobojeno ozemlje Izvršni odbor OF, se pravi: vlada. V Tisovec v Suhi Krajini. „To je bil signal za — vstajo!“ piše Novak.

Vsi ti pobiti, ki sem jih imenoval, so bili samo predigra k umorom, ki so sledili sedaj. „Čistili smo ozemlje med kočevsko in novomeško železnico,“ piše Fajfar.

Osvobojeno ozemlje — klavnica

V tisočih so bežali ljudje iz „osvobojenega ozemlja“ v Ljubljano za — žico, da so se občutili varne. Če bi ostali doma, bi bili vsak hip v smrtni nevarnosti. Zdaj so „čistili“ vse: odkrite in prikrite sovražnike, da, celo take, ki niso bili za nikogar, ker tam je nevtralec že negativen tip, že „sovražnik ljudstva“. Odpirale so se jame in požirale vase obsojence brez sodb, le od svojevolje komandanta čete ali politkomisarja. Sodilo se je po „revolucionarnem pravu“. Krimska jama, Bončar, Polica... so bile klavnice. Za ta čas „čiščenja“ pred laško ofenzivo, imamo verodostojno poročilo partizanskega poveljnika bataljona, Marna-Črtomira, iz krščansko socialistične skupine, ki je pozneje odšel k četnikom in bil vrnjen iz Vetrinja.

Izjava komandanta Marna

„Dobil sem povelje, ki ga je dajalo glavno poveljstvo ustmeno pri vsakem obisku:

Počistimo z vsem, kar ni z nami! Tudi če je samo en član družine proti nam, se mora brezpogojno likvidirati cela družina. Naše kazni morajo biti eksemplarične, samo tako si bomo z ustrahovanjem zagotovili svoj obstoj. Redno teh prvih žrtev niso samo usmrtili, ampak pred smrtjo tudi mučili. Pri vseh umorih nismo nikdar iskali dokazov in resnične krivde. Cilj,

kot rečeno, je bil: ustrahovati ljudstvo. Čim so kakšnega osumljenca prijeli, so ga takoj ubili in šele potem, ko je bil mrtev, so uprizorili proti njemu na mitingih najostudnejšo kampanjo. Mrtev se seveda ne more več braniti. 'Najprej ubij', so dobili naročilo od poveljstva, potem politično razjasni, zakaj si ga ubil... Toda laži, ki so jih na takem mitingu naprtili ubitemu, so bile tako otipljive in gorostasne, da se je prav zaradi te ogabne politične kampanje ljudstvo na mnogih krajih odvrčalo od partizanov... Skoro vse žrtve, ki so padle spomladi 1942, so bile strahovito mučene pred smrtjo. Ovadbе so bile, da ima „zveze z Lahi“, da imajo orožje, da ustanavlja „belo gardo“. Bele garde še ni bilo, tako da je mnogo neukih šefov terenskih odborov prihajalo s pritožbami na glavni odbor: Ljudje božji, saj vidite, da sami ustanavljamo belo gardo. Niso pač vedeli, da je v osnovnem pravilu komunistične 'znanstveno vodene' revolucije obstoj 'bele garde' nujen, sicer jo je treba ustanoviti, ker brez reakcije ni akcije. In s to pomladno ofenzivo se je resnično hotela ustvariti reakcija, toda ne pri okupatorju, ampak — pri ljudstvu. Prav zato, da izsilijo iz žrtev priznanje, da ustanavljajo belo gardo, so jih pred smrtjo strahovito mučili: privezali so jih na drevo, pekli na ognju, zbadali z noži, jim rezali ušesa, nosove, iztikali oči, rezali jermene s hrbta, desetkrat... tudi ves dan... In potem, ko so ga pobili, so ga še krstili: Izdajalec!... Premnogo so jih pobili tudi zaradi tega, ker so bili globoko verni. Prišla je na politikomisarja tozadevna direktiva, da je treba versko fanatične ljudi, pa člane Katoliške akcije takoj spraviti s poti, ker ti so zaradi svoje načelnosti najbolj nevarni njihovemu revolucionarnemu gibanju... Strast po umorih se je strašno razdivjala, da niti sproti niso mogli pobijati vseh, kolikor so jih tiste mesece pobrali. Dostikrat so jih vodili v štab cele kolone po 15 do 20 oseb. Mučili so te žrtve samo pobalini od 14 do 15 let; dostikrat se je zgodilo, da so se kar stepili, kdo bo mučil nedolžno žrtev."

Stalin — zadovoljen

Na vse to pa je prišlo — kot blagoslov z neba! — spet priznanje od najvišjega vrha, od Stalina samega, ki je 1. maja ex cathedra razglasil vsemu svetu: „Plamen partizanske vojske je zajel vso Jugoslavijo!“ Kako je ta pohvala razplamtela partizane, priča Djilas, tedaj glavni propagator partizanov, ki je priznal, da je „vesel, da živi v Stalinovi eri,“ in napisal, „da je Stalin sonce!“ In tako komunisti, ki so umirali z besedo 'Stalin' na ustnicah, naj bi bili — nestalinisti, ko je vendar — kot pravi Djilas,

„KP smatrala populariziranje ZSSR kot sestavni del svoje osvobodilne borbe...“ prav tako kot „obračati pozornost borbe proti propagandi angleških in ameriških krogov in njihovih agentov v naši državi“. Za ZSSR in proti Londonu — Mihajloviću. Zato so začeli tedaj pobijati tudi vse, kar je „dišalo po četništvu“, tako, da je Koebek napisal 20. maja v svoj dnevnik: „Začeli bomo še intenzivnejši boj z belogardističnimi in mihajlovičevskimi formacijami. Nekatera okrožja smo okrepili z novimi aktivisti, v Ljubljano smo poslali po nove aktiviste“ (to je: morilce!). Isti dodaja: „Slovenski narod se more iz današnje stiske rešiti samo z družbenorevolucionarnim odporom, nikoli pa ne zgolj z demokratskimi sredstvi!“

Videli smo ta sredstva: umore!

Umori, in zopet umori

V teh mesecih od 1. maja (ko je prišla vlada na teren) do 15. julija, ko je počila protikomunistična puška, je Slovenija doživljala najstrašnejše dneve.

Meseca maja je padla največja žrtev prof. Lambert Ehrlich (26. maja, katerega 25-letnico smrti smo se spominjali vsi Slovenci v zamejstvu. Istega dne je bil ubit Ivo Peršuh, izdajatelj prvega slovenskega protikupacijskega list „Prebujena Slovenija“ (aprila 1941), še v času, ko so komunisti sodelovali z Nemci. Bil je mihajlovičevski komendant mesta Ljubljane, podtalne vojske, organizirane za čas, ko bo potrebna zaveznikom. — V teh mesecih so se godili najhujši zločini, ko je hči izdala mater, ubila očeta, sestra brata! Naj jih imenujem nekaj:

V Ponovem so ubili 16-letnega fanta, v Škratovem so popolnoma razmesarili Marijo Mavec, na Igu ubili Miro Lampretovo in njeno 4-letno hčerko (je ta pripravljala belo gardo?), v Gorenji vasi pri Ribnici časnikarja Josipa Debeljaka („močno diši po mihajlovičevstvu“); okrog Lašče je moril rabelj Vencajz. Žrtve: župančič, Šeme Alojzij, Šeme Janez, oče 6 otrok, Mohorič Alojzija („ni hotela crkniti, pa smo jo živo pokopali“). Tako so padali Zofija Globokar iz Žalne, organist Kraljič v Grosupljem (umorjen v ženinem naročju); pri Sv. Duhu pri Višnji gori je okrog 50 grobov iz te pomladi. V Metliki so bili pobiti: Starec Anton iz Šuril (kletar vinske zadruge, živega žgali), Klobčar Anton iz Drašič (živ žgan), Lončarič iz Rosalnice, Tome iz Primostka, prof. Oven (strašno mučen! velik nacionalist in demokrat masarykovega kova, urednik „Mrtve straže“). V Borovnici so zaklali Miheliča in ženo (pustila devet nepreskrbljenih otrok!), Emila Vičiča in hčerko, celo družino Lončar (štiri osebe). V Preserjih so vrgli v jamo Feliksa Kovačiča, Suhadolnik Marijo, Čuša Lojzeta. V Stopičah so v nekaj tednih pobili 20 oseb, grozili pa so, da jih bodo pobili 50%. Naj navedem samo nekaj priimkov: Štular, Turk Franc, Ovnišek, Kostrevec, Turk Matija, Vidmar, Bele, Ravnih, Šalehar, Zevnik, Golob, Ze-

lingar... Predvsem pa so mučili zverinsko župana največje slovenske občine Stopiče Brulca Franceta in njegovega sina. Vse te žrtve so bile „obsojene“ v Gabrski šoli. Okoli te šole je — pravijo, okoli 200 grobov! Samo žrtev, ki so jih ubili partizani. Predvsem člane KA so morili v Gabrjih in pod Gorjanci po navdilih Jožeta Bukšeka, učenca španskega borca Ravtarja... Iz teh vasi je tedaj za par tednov zbežalo vse prebivalstvo pred partizani v Stopiče. V št. Juriju pri Grosupljem so morili cele družine: Jakopinovo (šest članov, dve ženski, ki ju je sodil Piskav Frank). Janeza Roglja so mučili pri Škocjanski jami (Koliko so jih vrgli vanjo?) Tudi v Medvedici je brezdnó, ki je gohtalo mrtvece teh mesecev... Iz Prečne vemo, da so že junija meseca odpeljali v gozd župnika Komljanca, njegovega hlapca, pa Antona in Alojzija Murgelj, ter jih po grozotnem mučenju ubili nekje za Hmeljnikom. Kmalu nato so ubili logarja Mihiča (tri dni in tri noči bil privezan k bukvi, brez hrane, neprestano pretepan, da je bil ves zbit, četrti dan so ga ubili). Znani so mučitelji: Mirtič in „Gašper“. V Primostku so ubili Tomca Franca, Južna Janeza iz Dobravice so „živega pekli, obešenega z glavo navzdol“. V št. Jerneju Zagore Marijo in hčerko (nagi ju napodili na grmado); 3. junija so ubili nosečo učiteljico Novakovo v Hrvachi pri Ribnici („sama si je morala izkopati grob tik pred porodom“). V Gorenji vasi pri Šmarjeti so mučili Stanka Grahuta. Strašno so trpinčili Malneričevo hčerko iz Sada pri št. Vidu, ker je šla čez „mejo“ po sol („Tiger“ jo je mučil: „Tri dni sem prost, in zato imam čas da te tri dni trpinčim. Punčara dosegla boš rekord.“ — Zasadil ji je bodalo v vrat tako da ji ni prerezal žile in jo dalje mučil. Umrla je šele proti pol dnevu tretjega dne po hudem mučenju“). V Podgori so mučili oskrbnika graščine Breitenau Murna; njegovemu fantu je krvnik Špringer zverinsko prerezal vrat vpričo matere in njegove sestre. V tem času so samo v Trečni pobili 13 oseb. Iz župnije Velike Lašče je bilo tedaj ubitih več oseb (Gruden in drugi). V župniji št. Vid pri Stični v dveh mesecih 15 oseb! Med njimi družina Fatur (trije člani) in Hren z dvema sinovoma. V Horjulu je padel župan Bastič z ženo ob sodelovanju svojega sorodnika dr. Logarja Ceneta, politkomisarja. V župniji Šmihel je bil ubit Žonta Jernej (oče 10 otrok) in Ravbar Ignacij (oče 12 otrok). V župniji Žužemberk Jordan I. oče 9 nepreskrbljenih otrok; Kernu Francu so odrezali glavo, ubili Zaletela, moža in ženo, Ponikvarja, Finka z ženo (ustreljena v hrbet), Kerča, begunca so štajerskega. Na Brezovici so ubili na domu Mravljeta Antona, očeta 9 otrok, in dva sinova, akademika Franceta in učiteljščnika Vinkota, oba zgledna katoliška fanta (KA); istega dne so ubili v Ljubljani tudi tretjega sina Antona, revizorja Zadrufne zveze. V župniji Stična so bili ubiti župančič Anton (oče 8 otrok), sestre Žnidaršič, užtkarici (eno so živo zakpali; v št. Joštu nad Vrhniko je bila ubita družina Jesenovec (trije člani) in še drugi... tako iz Horjula Lavriša Vladij (sam si je izkopal grob, nato ga je krvnik „Marki“ z bajonetom zabodel v prsi). 29. junija je padel v Stožicah znani organizacijski delavec, časnika Strah.

Drugi dan so pobili 12 rešencev „osvobojeencev“ iz vlaka pri Verdu, ko so Italijani peljali 300 internirancev v Italijo. Teh 12 oseb je moralo pisati domov pismo, da so jih partizani zajeli in da bodo kmalu izpuščeni... Takoj nato so jih pobili (priča dokument 5. julija 1942, napisan „Strogo zaupno“: „Po ustni naredbi komandanta Bračiča morate 12 internirancev ki ste jih rešili iz ujetniškega vlaka, tekom 24 ur likvidirati. Likvidacijo izvršite tajno! Strogo pazite na to, da se o tem ne bo izvedelo. Za izvršitev odredbe osebno odgovarjate. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Politikomisar Fric Novak“).

In takih tajnih likvidacij je bilo tisti čas ogromno; bivši partizanski poveljnik bataljona „Šrtomir“-Marn poroča, da so v prvih mesecih pobili čez 1500 ljudi: po dvajset, trideset ohenem. To so tiste žrtve, ki so jih dobili potem v „rdečem breznu“ na Krimu in drugje. Pa to je samo nekaj civilnih žrtev.

Duhovniki

Padali so v tem času tudi duhovniki, katerim so nastavljali neprestano nove zanke, da bi se vanje zapletli in bi tako partizani dobili prevezo za njihov umor.

Po Leilerju, Ehrlichu so ubili najprej prečenskega župnika Komljanca, potem šentruperskega župnika Nahtigala in kaplana Brulca, nato še drugega kaplana Cvara („hudič ni hotel erkniti“) in z njim še 12 laikov. Nato hinjskega kaplana Novaka, potem šentjernejskega kaplana Vinka Kastelica (brata argentinskega izseljenskega župnika, ponesrečenega na Aconcagui Kastelica Jožeta); umrl je svetniško, zapisujoč nekaj dni pred smrtjo v svoj dnevnik: „Zakaj jih, Gospod, tako mučiš (njegove ovčice, ki so jih komunisti zaprli) ko sem jaz na razpolago? Sprejmi mojo daritev, da rešiš ljudstvo in skažeš milost Sionu“. Pri Metliki so ubili po nalogu zdravnika dr. Mihelčiča kaplana Kafolta, begunca pred Nemci. Župnika Žužka iz št. Vida pri Cerknici so ubili na poti, ko se je vozil s kolesom. Ubili so ga kot „talca“, ker je pobegnilo nekaj „belogardistov“ od partizanov z njihovim orožjem. Komandant Luka Suhadole (Vidmar Tone) in politikomisar Fric Novak sta mu pisala tozadevno pismo o njem kot talcu zanje kar je dokaz, da so tudi Slovenci — partizani — streljali Slovence kot talce! (Ne samo Nemci in Italijani.) Iz Dragatuša so odpeljali in ubili župnika Omahna, suhorskega župnika Janeza Raztresena so izmed vseh dozdej najbolj mučili. „Živega je rezala Jurjevčičeva Olga, najbolj okrutna med vsemi zverinami. Na žerjavici stoječemu je izkopala oči in izrezala jezik.“ Tudi on se je žrtvoval za farane. „Ljudje bodo tedaj spregledali, kadar bodo začeli padati duhovniki. Jaz sem pripravljen, da padem prvi.“

Tako so padali duhovniki.

(Sledi)

Zima v taborišču

(V četrtem letu begunstva)

Povej mi, sestra, ki tam daleč doma živiš,
kako ti je, kako ti gre?
Mar tudi ti često v nočeh brez spanca ječiš
in skozi temna, majhna okna v gluho noč strmiš?...
Prav kakor jaz?
Solzni obraz
se v mračni sobi medlo odraža in vzglavje je mokro.
Da, mokro od solz.
Od silnega mraza po šipah so rože ledene vzcvetele,
se bujno razpele na šir in v višino —
povsem nam zakrile pogled tja v daljino...
Zaméglile ljubljeno nam domovino.
Kje nam je pač domovina sedaj? —
Mar tam, kjer cvetel mladostni je raj,
ko v sreči in soncu, med petjem in cvetjem
potekali dnevi so, lepi ko sen...
Prekril jih spomin je leden
in strašan na naše najdražje, najljubše,
ki zdravo telo, um, zlato prostost
in svojo prelepo, veselo mladost
so tebi, o domovina, edina, poklonili...
In spevi njih usten so utihnili...
umolknili...
Za vedno!
O domovina! Po tvojih gozdovih in jasad —
po tvojih prepadih — o, v masah
leže pokopani tvoji zvesti sinovi...
In njih so sedaj le neznani grobovi!
O domovina!
Krvavi cvetovi po poljih gorijo —
iz src so naših mučencev pognali...
Kako v temnih nočeh dehtijo
proti nebu kipijo, Boga rotijo,
da reši nam tebe, o mati uboga, trpeča,
da bridka nesreča, ki naš rod je zadela
in tvoje srce na križ je razpela,
odvzeta bo tebi in nam.
O domovina!
Vem, sestra draga, ki tam daleč v domovini živiš,

da tudi ti v dolgih, temnih nočeh ječiš
in točiš solze, — ko vidiš in čutiš to strašno gorje!
In zato, ker vem, da je tako,
mi je še bolj pri srcu hudo... neizmerno hudo...

Spittal ob Dravi, v februarju 1949

P. P.

ZAKAJ?

Pred dvaindvajsetimi leti je nad našo belo Ljubljano zasijalo sonce rdeče svobode. Medtem ko so se v domovini vrstila slavnostna zborovanja in povorke, je slovenska protikomunistična emigracija v taboriščih Avstrije in Italije že po nekaj dnevih izgnanstva zaslutila, da odhod iz domovine le ne bo nekaj začasnega, temveč da je vsa njena bodočnost negotova, zavita v meglo.

Že tedaj, kot še danes, so nas vpraševali in nas še vprašujejo, čemu smo zapustili domovino; še več; čemu smo se borili proti komunističnim partizanom.

Tekom dvaindvajsetih letih je bilo v emigracijskih časopisih, knjigah, revijah in drugih publikacijah to vprašanje tisočkrat odgovorjeno. Kljub temu se še najdejo maloverni in lahkoverni, ki mislijo, da je bila nekaka patriotska dolžnost vsakega protikomunističnega Slovenca, da se da zaklati svojemu komunističnemu bratu. V dvaindvajsetih letih emigracije je bilo vse to tisočkrat povedano in razloženo. Naj nam danes o tem govori vir, ki mu ni mogoče očitati ne zagrizenost, ne kolaboracije, ne narodnega izdajstva.

V svoji knjigi „Eastern approaches“ (na strani 333) govori brigadir McLean, šef britanske misije pri Titovih partizanih v poglavju o Titovih pomočnikih, takole:

Perhaps the most important of all was Edo Kardelj, a small, stocky, pale-skinned, black-haired Slovene in the early thirties, with steell rimmed spectacles and a neat little dark moustache, looking like a provincial schoolmaster, which, as it happened, was what he was. He, I found, was the theoretician of the Party, the expert Marxist dialectician.

There were a lot of questions about the theory and practice of Communism that I had always wanted an answer to. Now was my opportunity. Kardelj knew all the answers. He was a fascinating man to talk to. You could never catch him out

or make him angry. He was perfectly frank, perfectly logical, perfectly calm and unruffled.

Muddle, murder, distortion, deception. It was quite true. Such things happened under Communism, might even be an intentional part of Communist policy. But it would be worth it in the long run. The end would justify the means. Some day they would get their way, some day their difficulties would disappear, their enemies would be exterminated, the people educated and a Communist millenium would make the world a happier and better place. Then the need for strong measures would disappear. He might not live to see this happen. But he was quite ready, as they all were, not only to die himself but to sacrifice everybody and every thing that was near and dear to him to the cause which he has chosen, to liquidate anybody who stood in his way. Such sacrifices, such liquidations would be for the greater good of humanity...

And he looked at me steadily and amiably through his spectacles...

Krivica, umor, prevara, laž, vse to je bilo popolnoma res in je bila tudi namerna komunistična politika... Namen posvečuje sredstva... Žrtvovati vse, kar je najbližjega in najdražjega... Likvidirati vsakogar, ki bi se zoperstavil... Za boljšo bodočnost človeškega rodu...

To ni propaganda „narodnih izdajavcev“, to so verodostojno zapisane in nikjer zanikane besede Edvarda Kardelja, teoretika Komunistične partije pred več kot dvajsetimi leti in danes.

Kdo more karkoli očitati komurkoli, ki se je postavil po robu krivici, umoru, prevari in lažem? Kdo more s prstom kazati na kogarkoli, ki se je uprl komunistični politiki, ki ne priznava načela, da namen posvečuje sredstva? Kdo more komurkoli očitati „narodno izdajstvo“ samo zato, ker je hotel živeti, ker ni hotel biti likvidiran za „boljšo bodočnost“ človeškega rodu?

V letih 41—45 je na slovenskih tleh in po vseh jugoslovanskih pokrajinah divjala **socialna komunistična revolucija** ne pa osvobodilna vojna! Vsa zgodovina človeškega rodu nam jasno priča, da je od vseh vojna bratomorna vojna najstrašnejše zlo, ki more priti nad nek narod. In zgodovina nikjer ne obsoja tistega, ki se je v bratomorni vojni branil. Kajn je šel v zgodovino za vse večne čase kot morivec, ne Abel! Med zadnjo svetovno vojno je bil slovenski človek postavljen ob zid in nihče, ki noče biti hipokrit, strahopetec, mu ne more očitati s kakšnim in čigavim orožjem se je branil pred navalom komunizma!

Da pa je bila ta obramba pravična, da je bila sodba slovenskih ljudi o rdečih partizanih in njihovih voditeljih do kraja upravičena in nezmotljiva, zato hrani slovenski narod desettisoč dokazov v Kočevskem Rogu, Teharjih, Podutikom in drugod po slovenskih tleh.

NAIVNOST ALI TVEGANA IGRA?

Rdeča Kitajska postaja vsak dan udarnejša. Grmenje, ki prihaja od tam, vznemirja ves svet; tako svobodni kot komunistični.

Nagli razvoj atomske energije na Kitajskem je postal tisti važni žinilec, ki bo v stanju spremeniti svetovno ravnotežje in dovesti svet na rob prepada. Kljub ekonomski krizi in zavoženemu gospodarstvu, kljub nemirom v notranjosti je komunistična Kitajska postala velesila, ki bo v nekaj letih ogrožala mir na svetu.

Vprašanje nastaja, kako je to mogoče in kaj je ozadje vsega tega? Odgovor na to vprašanje pa je jasen. Za nagli tehnološki razvoj na Kitajskem sta v glavnem odgovorni dve sili: Združene države Amerike in pa Sovjetska zveza. Obe državi sta znatno pripomogli, da je Kitajska postala atomska sila. Amerika je izvežbala ali vsaj pomagala izvežbati znanstvenike, ki jih je potem deportirala v rdečo Kitajsko, medtem ko so Sovjeti poslali svoje tehnike in material, ki je bil potreben za razvoj atomske energije.

Svet danes v strahu gleda na bodočnost, vedoč, da ima nestabilna Kitajska atomsko bombo, raketno orožje in vodikovo bombo. Gotovo je, da bi Kitajci slej ko prej sami prišli do tega orožja, brez zunanje pomoči; saj imajo kopico talentiranih ljudi in naravnega bogastva. Nikdar pa ne tako hitro, kot so to izvedli in pokazali v preteklem letu. Od prve atomske do prve vodikove bombe so kitajski znanstveniki potrebovali le 32 mesecev, medtem ko so za isti razvoj Amerikanci potrebovali skoro 100 mesecev.

Ameriška pomoč Kitajski datira skoro 30 let nazaj; Sovjeti pa so začeli intenzivno podpirati Kino šele potem, ko je tam prišel na oblast komunizem.

Če pogledamo v statistiko, moremo z lahkoto ugotoviti, da je takoj po drugi svetovni vojni na najbolj znanih ameriških univerzah študiralo nad 3000 kitajskih študentov. Ko je komunizem prišel na oblast, so se mnogi od teh odločili, da ostanejo v ZD; nekateri pa so se pod pritiskom vrnili domov. Nekateri od teh so bili razočarani nad ameriškim hladnim obnašanjem do orientancev, spet drugi pa so simpatizirali z novim režimom v njihovi domovini.

Nad 80 kitajskih znanstvenikov, ki so svoja izkustva dobili v Ameriki, danes predstavlja jedro razvoja nuklearne energije na Kitajskem. Med temi so prvaki kot: dr. Chao Chung-yao, dr. Tsien Hsue-shen, dr. Hua Lo-keng. Vsi trije igrajo danes glavno vlogo znanstvenega razvoja na Kitajskem. Kako tudi ne; saj imajo zadostna izkustva.

Poglejmo primer dr. Tsien-a. Ta je prišel v ZD leta 1935. študiral je na tehnološkem institutu v Kaliforniji in se zlasti zanimal za raketne štu-

dije. Njegova izredna nadarjenost mu je omogočila, da je med zadnjo vojno postal šef raketne sekcije in svetovalec pri narodni obrambi ter dosegel čin polkovnika v ameriški vojski. Dobil je številna odlikovanja in postal šef Jet Propulsion laboratorija v Kaliforniji. Leta 1950 je bil spoznan za nezanesljivega in kot tak ni imel več dostopa do tajnih projektov. Odkrito je namreč bilo, da je bil vpisan v komunistično stranko. Kako je prišel na članski spisek, ni znano. Znano pa je to, da pristopnice ni sam napisal in je ni podpisal; torej je možno, da ga je stranka sama vpisala kot zaželjenega znanstvenika. Bilo kakor bilo, Tsien je bil aretiran in nekaj časa zaprt, pa zopet izpuščen. Vse preveč je vedel, da bi ga deportirali iz Amerike. Nenadoma pa so ga ameriške oblasti skupaj z 39 znanstveniki iz Kitajske leta 1955, — pet let po aretaciji — deportirale na Kitajsko. Čim je prišel domov, je bil takoj sprejet v razvojno delo za raketno orožje.

Približno enak je bil slučaj tudi z drugimi znanstveniki kitajskega izvora.

Mao Tse Tung je delno s propagando in obljubami, delno s pritiskom dosegel, da se je iz Amerike vrnilo okoli 1500 kitajskih študentov in znanstvenikov. Leta 1955 so Amerikanci številne deportirali — med njimi Tsien-a, — ker so smatrali, da niso več nevarni, ker so bili več let odrezani od razvojnega dela z atomsko energijo.

Današnji rezultati kažejo, kako naivni so bili Amerikanci in kako tvegano je bilo zaupanje, ki so ga nekateri od teh znanstvenikov uživali v Združenih državah.

Amerika je izvežbala znanstvenike, Sovjetska zveza pa je Kitajcem dala potreben material in inženirje ter jim zgradila jedrne reaktorje. Leta 1965 so Kitajci in Sovjeti osnovali skupni institut za jedrno razvojno delo v Dubnu. Najimenitnejši člani tega instituta so bili preje omenjeni deportiranci; med njimi dr. Tsien in Chao.

Hruščev je leta 1957 obljubil Kitajski vzorec atomske bombe, pa ga je Mao zavrnil. Že isto leto je Mao napovedal, da bo slej ko prej prišlo do atomske vojne in da bo v najslabšem slučaju v taki vojni pokončana polovica človeštva. To ni važno, je trdil Mao, kajti ostala bo še polovica; imperalizem bo pokončan in ves svet bo tako postal socialistična družba.

Morda nas ta razvoj na Kitajskem ne briga, morda se bo komu zdelo, da za nas in našo domovino ta razvoj nima nobenega pomena; toda vse kaže, da temu ni tako. Če natančno analiziramo današnje vojskovanje na Bližnjem vzhodu, bomo spoznali, za katerim grmom tiči zajec, da se to vojskovanje tako vleče, ne da bi videli, kje, kdaj in kakšen bo konec. Največja vojaška sila na svetu je v spopadu s slabo oboroženimi gverilci v Južnem Vietnamu, pa le nima pokazati nobenih pravih uspehov. Zakaj? Ker je v ozadju vseh operacij in vsake taktike strah, da bodo Kitajci nastopili s svojimi masami in novim orožjem, ki je v razvoju.

Slej ko prej pa bo odločitev padla; kajti Kitajska bo v nekaj letih

v stanju, s svojimi atomskimi raketami obstreljevati vsa važnejša središča na svetu.

Zapad še vedno preslabo pozna komunistično ideologijo; premalo loči teorijo od prakse in se še vedno uspava s pobožnimi željami, da se bo komunizem sam razkrojil.

Tisti, ki smo komunizem doživeli in ga občutili, bi morali storiti več kot storimo, da svet komunizem pravilno oceni in spozna, da z njim ni kompromisa. Mi bi morali združiti vse naše sile in resnično skupno nastopati v tej borbi, da tako koristimo naši lastni domovini in svobodnemu svetu. Ne zapirajmo se v naš ozki krog, v katerem je vse polno nestrpnosti in ozkosrčnosti, in ki ne koristi ne nam, ne naši okolici; še najmanj pa onim, ki ječe v okovih komunizma.

Stane Pleško

SENENE VILE

(Nadaljevanje)

Kot bi ga klical, se je od nekod vzel žandar Rus. Za hip je postal, prisluhnil, kaj naj to kričanje pomeni, potem pa hitro stopil za Skopcem ter ga prijel za roko. „Skopec, kaj pa vendar razsajaš!“

Skopec je spustil vile, sedež za zid in zatulil kot obseden. Nikomur ni pogledal v oči. Nerazumljivo je mrmral sam zase.

„Gorjanec, skoči domov in zaprezi! Skopec mora v bolnišnico...“, je ukazal orožnik in pogledal po ljudeh, ki so spet pritisnili na dvorišče. Gorjanec, ki bi za vse na svetu ne odšel po konja, že zato ne, ker se vse to plete pri Kovaču, je na Rusovo besedo ubogal kot otrok. Stopil je po cesti in se še ozrl ni.

„Čudno se mi pa zdi, zakaj kar naprej goni o vilah in roki... Morda pa ni tak, za kakršnega se dela.“

Jankovč, ki Skopca nikoč ni prav mogel, mu je na tihem kar privoščil. Gotovo bi še kakšno rekel, a se vpričo žensk, ki so si s predpasniki brisale oči, ni upal.

„Vsaka bolezen je huda, najhujša je pa ta. Bog mu daj pravo pamet!“ je hlipala stara Šimnovka. Še pomislila ni, da je brez potrebe izblebela, da se je Skopcu zmešalo.

„Vsak ima svoj križ. Poglejte ga: živel je kot grof, zdaj pa tak revež!“ je še Nasprca povedala svoje.

V tem je po cesti pridrdral Gorjančev voz.

„Skopec, pojdi na voz!“ je mirno dejal orožnik in ga prijel za roko.

„Nikamor! S tabo že ne!“ se je odrezal Skopec, grdo pogledal izpod čela in s pestjo mahnil po žandarjevi roki.

Rus ga je skušal zlepa pogovoriti, a ko ni nič zaleгло, je poklical može in ga trdneje prijel za roko. Skopec se je otepal in branil s tako silo, da so imeli trije dosti opraviti, da so ga spravili na voz. Tako neznanško je tulil in tiščal pene, da v hipu ni bilo žive duše na cesti. Samo stara Šimnovka je z onkraj ceste pogledala skozi okno, pa si je takoj zakrila oči in se umaknila.

Skopca so odpeľjali v umobolnico. Še tisti dan je vsa dolina zvedela, kaka huda bolezen ga je zadela. Dolgo v noč in še drugi dan so ugibali, kaj bi moglo povzročiti to nesrečo. Nihče ni vedel kaj določene reči.

8

Čez leto so ljudje v delu in skrbih čisto pozabili na Skopca in njegovo bolezen. Tu in tam je še kdo vprašal po njem v trgovini, ki jo je zdaj vodil Kovačev Janez, kaj več se pa s to mislijo nihče ni ubijal. Življenje je teklo svojo pot, kot bi se nič ne zgodilo.

Bočnik se je pod skrbno zdravniško nego kmalu popravil. Zdravniki so bili z njim izredno dobri in ga sploh niso imeli za umobolnega. Ugotovili so, da je bil to izredno hud živčni napad, ki bi ga verjetno prebolel, če ne bi bilo žandarja in ljudi, ki so zijali vanj in ga s tem spravili res malo manj kot ob pamet. Zameriti jim tega ni mogel nihče; orožnik je storil svojo dolžnost, Skopec je pa trpel zaradi tega. Zdravniki so bili vsi zapovrstjo prepričani, da je moralo biti nekaj, kar je trgovcu do skrajnosti zrahljalo živce; kaj bi to bilo, pa še sam primarij ni mogel izslediti. Slutil je, da kliči: „Kovač, vile, roka,“ ki jih je v vedno redkejših izbruhih zmedeno ponavljal, morajo imeti neko zvezo z njegovo boleznijo. Kaj več nihče ni zvedel, ker je bolnik vselej, ko se mu je kdo približal, umolknil, kot bi ne imel jezika. Tako vase zaprtega pacienta ti zdravniki že dolgo niso imeli. Vse so poskusili, da bi se izgovoril, a ni jim uspelo; zato je le počasi okreval.

Malo pred zimo so napadi prenehali. Opazovali so ga še nekaj tednov in ker ni bil nevaren ljudem, so ga poslali domov. Ženi in Kovačevemu so naročili, naj skrbno pazijo nanj in če bo začel spet tavati po vasi, takoj obveste zdravnika.

Tako je bil trgovec spet doma. Ljudje so se za prazen nič oglašali v trgovini, samo da so ga videli. Z obraza so mu hoteli brati, če se je res pozdravil.

Malokdo je imel srečo, da je z njim spregovoril. Skopec se je umikal, še preden je kdo vstopil. Bil ga je nekako sram; globoko v sebi pa je čutil, da so mu storili krivico, ko so ga spravili v bolnico. Nikogar ni dolžil, toda nikomur ni hotel pred oči. Tu in tam je sam s seboj spregovoril; samo besedo, pa se je že ustrašil, da ga je kdo slišal;

ni hotel še enkrat v bolnico, vedel pa je, da bo gotovo moral tja, če se bo tako obnašal.

To ga je trlo in jemalo. Kar vidno je lezel skupaj. Na zunaj se je videlo, da v sebi ni imel miru, tako nemirno je pogledoval sem in tja ter izmikał oči. Žena se je resno bala, da se bo kar na lepem sesedel in omedlel. Začela mu je prigovarjati, naj gre v cerkev in opravi spoved, da bo pripravljen, če le kaj pride. Marsikak očenaš je rekla v dober namen, da bi ga omeščala, on pa ni hotel nič slišati o gospodu. Vedno bolj se je razburjal, tako da je žena očnehala in se tolažila z zavestjo, da mu bo Bog za njegova dobra dela gotovo toliko usmiljen, da ga ne bo pustil umreti brez zakramentov.

Tako so se vrstili dnevi; minilo je leto in dan.

9

Nekega dne je župnik nepričakovano stopil v Skopčevo hišo. Nekje je moral kaj ujeti na uho, da Skopčevka vedno tišči v moža, naj se spove. Zato je prišel. Previdno se je bližal trgovcu; ta pa je bil vedno bolj razburjen in zadirljiv. Toliko da je ni pobral iz hiše. Gospod je uvidel, da mu zastoj govori o Bogu in grehu, o nebesih in peklu. Zalosten je odšel in spotoma molil za zakrknjeno dušo.

Ta gospodov obisk je trgovca vrgel s tira. Ni se mogel pomiriti; rentail je po hiši, čudno gledal izpod čela in vse mu je bilo narobe. Župnik mu je prebudil vest, ki ga je spet zapekla z novim ognjem. Do sebe pa le ni pustil. Kaj bi drugi ljudje gledali v njegovo dušo in brskali po njegovih grehih, kot da je on edini grešnik na svetu!

Edini, katerega v tej zagrenjenosti ni mrzil, je bil Kovačev Janez, njegov pomočnik. Z njim je bil mehak kot vedno; celo bližal se mu je, ker je čutil, da sam ne bo dolgo zdržal pod neznansko težo vesti.

Nekega večera, ko se je Janez odpravljat domov, ga je poklical v kot, mu v roko stisnil stotak in zašepetal: „To je za očeta...“

Janez ga je začudeno pogledal. Ni mogel uganiti, če se gospodar šali ali pa ga bo spet napadlo. Do besede ni mogel. Branil se je, a zaman; Skopec denarja ni vzel nazaj.

„Le vzemi, le vzemi!“ je silil vanj. „Vem, da mu ga ne ostaja toliko, da bi ga ne znal prav obrniti.“

Potem je utihnil. V njem je s tako neugnano silo zakričal molk, da je moral z mesta. Stopil je k vratom, in vprašal z glasom, ki je razodeval, da se boji svoje lastne besede:

„Kako je z očetom? Doigo ga že nisem videl.“

Odgovora ni čakal. Prijel je za kljuko, da bi šel, a zapreti ni mogel, dokler ni dodal:

„Reci mu, naj me pride pogledat! Ne pozabi!“

Potem so zahreščala vrata. Skopec se je oddahnil. Janez je utonil v temo. Oče in Skopec sta mu postala uganka, skrivnost, ki mu je razvnela misli.

Na večer drugega dne je Kovač res prestopil prag Skopčeve trgovine. Ko ga je trgovec opazil, se je umaknil in zatrepetal v neki notranji grozi. Prvi hip mu je bilo žal, da ga je klical. Šele ko je vide! prazen rokav, ki je visel ob telesu, ga je zmagalo.

Dober večer, Jaka! Si le prišel.“

Pomignil je, naj mu s'edi, in stopil v sobo poleg kuhinje. Za vrati je obstal in čakal, da je Kovač prišel za njim. Zapr! je vrata, mu ponudil stol, nazadnje pa boječe pogledal po sobi, če sta sama. Takoj za tem je stopil pred Kovača in drgetaje zajecelaj:

„Jaka... Vem, da se ti ne sanja, zakaj sem te klical...“

„Kako bom vedel saj nisem noben vedež“ je Kovač skomignil z ramenj in čudno skremžil obraz.

„Ali boš hud name, če zveš, kar me teži?“

Skopec še vedno ni mogel do prave besede.

„Kaj vendar imaš? Povej!“ sta tudi Kovača začela moriti radovednost in strah.

Skopec je zastoka!, kot bi mu nekdo predrl srce, nato pa sedel poleg Kovača in začel govoriti; sprva šepetaje in v presledkih, proti koncu se je premagal:

„Jaka! Grda je moja zgodba; velik greh je, tako težak, da ga ne morem več nositi. Odkar so ti odrezali roko, zame ni življenja. Jaz, samo jaz sem kriv tvoje nesreče...“

„Kako?“ je hlipnil vmes Kovač in se presedel na sto!u.

„Ukradel sem tvoje vile in jih še enkrat prodal. Zato si moral z rokami razmetavati seno in si se zbodel... Vse drugo veš sam...“

V sobi je postalo tiho kot v grobu. Luči zanju ni bilo več. Ura na steni je za hip preneha!a biti. Kovač je trepetal od ginjenosti, trgovec pa je nadaljeval, kot bi iz njega govoril duh:

„Kolikokrat mi je bilo hudo, da bi umrl. Vse bi dal, da bi pogasil tisti pekel v meni, a nisem mogel izdati, kaj me teži... nisem ime! moči. Do danes sem vedel sam. To je bilo najhuje, verjemi. Zbolel sem, trpel kot duša v vicah, vsak dan... V cerkev nisem šel, ker nisem moge! moliti, dokler mi ti ne odpustiš... Nocoj sem se ti izpovedal. Zdaj veš vse. Tukaj sem, ti mi pa odpusti ali me prekolni in nanani...“

Vstal je in zajekal. Ta trenutek ga ni bilo sram solza. Če bi se okrog njega zgrnila vsa vas, bi vsem v obraz povedal svoj greh.

Kovaču se je zavrte!o pred očmi. Vse je videl na dvoje, dokler Skopec ni stopil predej in zaprosil:

„Jaka! Poglej mi v oči! Če moreš, reci samo eno besedo: da mi odpuščaš in da nisi hud name...“

Kovač je stegnil levico in obvekanih oči dejal:

„Zaradi mene bodi miren. Odpustim ti in o tem ne bom reke! besede. Z nama naj gre ta skrivnost v grob. Oba sva trpela, ti in jaz. Bil si nam dober; zdaj pa pojdi, da boš našel svoj mir.“

Trgovca mu je stisnil roko in ga objel, potem pa se naslonil na mizo in se oddahnil. Kovač se je poslovil in kot pijan zamotovil v noč.

Drugi dan Skopca ni bilo na spregled. Ždel je v kuhinji in premišljeval. Oči so mu sijale kot že dolgo ne. Od notranje sproščenosti, ki je pregnala duševno napetost, je bil ves vrtoglav.

Pod noč je zakoračil čez cesto in kakor duh planil po stezi mimo njiv in polj. Gozd na desni je skrivnostno pel in se veselil njegove poti.

Pred farovžem je srečal kaplana. Nič ni pomišljal; kar takoj je povedal, da bi se rad spovedal. Kaplan bi rekel dobro besedo, a se je takoj premislil, ko je videl, da je Skopcu nerodno, da oči kar ni mogel dvigniti s tal. Kot da ga ne pozna, urno je stopil nazaj v cerkev, od koder je bil pravkar prišel. Za minuto je pokleknil pred oltar, da pomoli za dobro spoved ubogega trgovca, o katerem je zadnja leta že marsikaj slišal.

Skopec se je stisnil v klop nasproti spovednici in glavo zakopal v dlani. Prej se je trdno odločil, kako bo začel, zdaj pa ga je sveta tišina in večna luč, ki je brlela pred oltarjem tako vmedla, da svojih misli ni mogel urediti. Kuhalo ga je in zeblo, kot bi skakal iz ognja na led. Neznanska je bila skušnjava, naj se zmuzne skozi vrata in zbeži v noč.

Tedaj je pristopil spovednik in ga zdramil. „Kar lepo se pripravi, se nikamor ne mudi,“ je zašepetal v poltemo in se zagrnil v spovednico.

Skopec je bil ves na trnju. Sedal je, vstajal in hotel vstopiti, pa je spet pokleknil, gledal svetnike, oltar, podobe po stropu, mislil na svoj večiki greh in na Kovača. Spomnil se je misijonarja, ki je mlade fante spodbujal, kako naj se spovedo. Takole je govoril: „Ko stopite v spovednico, nikar ne začnite z malimi grehi. Če tako delate, boste vsak greh povedali z večjo težavo in nevarnost bo, da boste glavne grehe zamolčali. Ko pokleknete v spovednico, bodite kot pameten pastir ki največjega junca prvega požene skozi robidovje potem mu pa vse kravice in telički z lahkoto slede...“

Spovednik je tiho zakašljaj in tako podžgal trgovca, ki je še vedno vrtal po spominih.

Ves vrtoglav je Skopec naslonil glavo k lini. Kaplan je že drugič dvignil desnico, Skopec pa še ni spregovoril. Čeprav je čez dan

listal po starih mašnih bukvicah in prebral spovedne molitve zdaj ni znal začeti. Spovednik mu je moral pomagati.

Ko je prišlo do grehov, je bilo še huje; stokal je in stokal tistega, kar ga je najbolj peklilo, pa ni mogel odluščiti z duše.

Tedaj se je spomnil Kovača, ki je veliko trpel in mu sinoči vse odpustil. Za hip je utihnil, potem pa odprl srce na stežaj.

Čutil je, da je mirneje zadihal. V duši se mu je kar zdani. Spoznal je še druge slabosti, ki jih doslej ni imel za greh. Povedal je tudi te. Ko je končal, je odprl oči in si z dlanjo otiral solze.

Kaplan Mozetič je slišal žalostno zgodbo dvajsetih let. Poslušal je o grehu, občutil bridkost kesanja in molčal. Vedeč je, da človeku, ki je po tolikem trpljenju in obupu spet našel Boga, ni treba pridige.

„Povejte mi, kaj vas je po toliko letih spet pripeljalo nazaj?“ se mu je zatresel glas.

„Kovač, ki mi je vse odpustil...“, je kmaj izdaval Skopec.

„Bodite mirni. Tudi Bog vam odpušča. Zdaj niste več grešnik, ampak svetnik... Za pokoro zmolite žalostni del rožnega venca. Ste razumeli?“

„Ga ne znam več...“, je spovedanec šepnil skozi lino.

„Ga bova skupaj zmolila“ se je ponudil kaplan in začel moliti odvezo.

Ko je končal, je lahkotno stopil po cerkvi in pokleknil pred oltar Matere božje. Za njim je pridrsal tudi Skopec. Kaplan, ki je bil prepričan, da še nikoli ni rešil duše, kot jo je rešil ta večer, je začel glasno moliti vero.

Skopec je izvlekel rožni venec in odgovarjal za kaplanom. Še nikoli mu ta molitev ni šla tako od srca, čeprav so se mu še svete Marije zatikale.

Ko sta odmolila, je odprl težka cerkvena vrata in utonil v temo. Bilo mu je nerodno, a bilo je res, da je v petnajstih letih pozabil vse molitve.

V šmartni je zazvonilo Marije. Spomnil se je, da tega zvonjenja še dolga leta ni slišal, čeprav je zvonilo vsak dan: zjutraj, opoldne in zvečer. Odkril se je in pokrižal.

V travji so zapeli murni, na ozarh je zagledal zajčka, ki se je postavil na zadnji nogi in čakal, kot da se ga nič ne boji. Zrela žita so šumela v noč, gozdovi in travniki pa so vršali o ljubezni in miru.

Pozno je že bilo, ko je prišel domov, a še tedaj ni mogel zatisniti oči. Misli je na leta nazaj in videl, da je bilo njegovo življenje ena sama velika praznina. Saj za Kovača ni bil grd, to je res. Toliko jim je razdal, da bi Jaka s štirimi rokami ne prigaral, a med njim in temi deli je ležal greh, ki je vsemu sproti zastrupljal vrednost in namen.

Z dobrimi nameni je zaspal in se potopil v sanje o sreči, ki je ni poznal, odkar je Kovača spravil v nesrečo.

(Sledi.)

Tabor se hvaležno spominja življenjskih jubilejev svojih prijateljev. Med njimi sta danes dva ustanovna odbornika Slovenske Besede nok. svetnika Karla Škulja.

Eden od teh je **Tone Bodnar**, ki se bo te dni srečal z Abrahamom. Rodil se je na Koroškem, a svojo mladost je preživel v Ljubljani, kjer je tudi končal tehnično srednjo šolo. Izbruh zadnje vojne ga je doletel v Srbiji, od koder so ga Nemci odpeljali kot vojnega ujetnika v Nemčijo. Po nekaj letih ujetništva se je vrnil v Ljubljano in vstopil kot častnik v domobranske vrste. Po končani vojni je bil več mesecev zaprt v št. Vidu in bil po amnestiji izpuščen. Dolgo ni užival svobode; še istega leta meseca decembra ga je Titova vlada z družino izselila v Avstrijo. Od tu je emigriral v Argentino in se naselil v Villa Ballester, kjer še danes živi.

Pri družini Toneta Bodnarja je imel pokojni svetnik Škulj svoj drugi dom; saj je tja najraje zahajal. Škuljeve veselice v Santos Lugares, ki so dajale glavni vir Slovenski besedi in Šmartinskemu Vestniku, so Bodnarjevi redno podpirali in na njih pomagali.

Dragi Tone, na mnoga leta in srečno obhajaj Abrahama v krogu svoje družine in prijateljev!

— — —
Drugi slavljenec je naš štajerski rojak, ki mu nihče ne bi prisodil, da je v novembru izpolnil 60. let. Ta je **Gerčar Viktor**. Bil si nekaj osebni tajnik in zvesti spremljevalec pok. svetnika Škulja. Zvesto si opravljal v tej dobi svoje delo, a tudi danes se živo zanimaš predvsem za socialno vprašanje naših rojakov.

Viktor, nadaljuj svoje delo v tem smislu! V tujini si sam; zato v krogu ožjih prijateljev prijetno obhajaj svoj jubilej! Mi Ti pa želimo še na mnoga leta!

Zakaj se je spremenilo?

Podpis atomskega sporazuma in pristop mnogih svetovnih držav z obeh strani ideološke meje, je nujno prinesel vprašanje: kaj se je sedaj spremenilo med Vzhodom in Zahodom? Ali je mrzla vojna v resnici blizu konca? Ali bo sedaj v resnici nastopila neka doba mirnega razvoja, ki je ne bo mogla zamegliti niti Rdeča Kitajska s svojo bojevitostjo?

Na vsa ta vprašanja ni še mogoče odgovoriti, ker sporazum sam niti še ni v veljavi in pa, ker morajo Sovjeti šele dokazati, da se ga bodo tudi v resnici držali. Zgodovina preteklih let je polna sporazumov, ki so jih Sovjeti podpisali, pa nato pogazili, kadar so to zahtevali njihovi interesi.

Pojavilo pa se je seveda tudi vprašanje, ki zadeva nas. Kaj se je spremenilo med nami? Ali so sedaj vsa naša prizadevanja postala brezuspešna ali vsaj brezupna? Ali je sedaj konec protikomunizma in nam ne preostaja drugega, kot najti neko pot do koeksistence z ljudmi, ki danes vedre in oblače v domovini?

Nič se seveda ni spremenilo, razen v kolikor smo se spremenili mi sami, vsak posameznik. Protikomunizma ni konec ne med nami, ne v zapadnem svetu. Tistega protikomunizma, ki je brez vsebine, ki pozna samo slepo nasprotstvo, ne da bi istočasno pokazal neko resnično pot, neko resnično vsebino, bi pa itak moralo biti konec že pred mnogimi leti.

Živimo v časih, ko sta se obe svetovni ideologiji prav vsled atomskega ravnotežja znašli na nekem razpotju, odkoder vodi pot samo v vztrajno, do kraja premišljeno, pa zato toliko bolj usodno tekmo. Več kot dvajset let je poteklo, odkar nas je zgodovina poučila, da zanašanje na neko mrtvo predpostavko ni realno, ni pravilno in ni rešilno. Kot so se naši fantje v tistih dneh preveč zanašali na turjaške zidove, tako se moramo prav v tem času otresti take „turjaške miselnosti“, ki nas ob vsakem alarmu požene za nekako zidovje, kjer napol v strahu, napol v upanju iščemo zavetja pred nekakim rdečim navalom.

Ven je treba iz tega zidovja; mi moramo izvesti izpad, ki ga turjaški fantje iz tega ali onega razloga niso izpeljali. Ne iz svoje preteklosti, ne iz svoje sedanjosti se nimamo ničesar sramovati. Gledana v perspektivi današnjega časa, so bila naša prizadevanja pred dvajsetimi leti na popolnoma pravih osnovah, če že niso vselej bila izvajana z najboljšimi sredstvi!

Tudi če je sedanja sovjetska politika iskrena, tudi če se je pričel razvoj v smer, ki bo dosedanji spor prenesla na neko rasno področje, v sfero, ki naj bi jo obvladalo razmerje Rdeče Kitajske do ostalega sveta, ostane še vedno dejstvo, da ni nobenih dokazov, da bi se komunizem odrekel svojim

končnim ciljem. Doslej še ni nihče preklical slavnih besed Nikite Hruščeva: Pokopali vas bomo. Če se je v zadnjem času pokazalo, da je stavba monolitskega komunizma pričela pokati na raznih krajih, če so se pojavili kar trije obrazi marksistične ideologije, je vsa razlika med njimi še vedno samo v tem, kako bodo pokopali demokracijo. In če kdajkoli pride do njene smrti, bodo ob njenem grobu v bratskem objemu vihteli lopate sovjetski, kitajski, titovski in vsi drugi komunisti, ki bi do tistega časa še proglasili svojo lastno komunistično ideologijo.

Zapadni svet nima ne smisla ne čuta za razumevanje miselnosti ljudi, ki so šli skozi rdečo revolucijo in danes žive pod rdečimi režimi. Kot pozablja ali se vsaj noče spominjati zapadni svet na zločinska početja predstavnikov teh režimov v preteklosti, tako jim v svojih stikih z njimi prisoja lastnosti, ki jih ima sam. Na nas je, da na te bistvene razlike vselej in brez prestanka opozarjamo. Na nas je, da svetu povemo, da se je šele danes, po dvajsetih letih, v domovini nekaj ljudi prikopalo do nekaterih vprašanj, ki jih je zapadni svet rešil že pred sto in več leti. Ali je dopustno nekoga obsoditi, ne da mu daš možnost razgovora? Ali je dopustno prirejati sodne razprave za zaprtimi vrati brez pripustitve javnosti? Ali je možno proti nekemu uvesti sodni postopek, ne da bi bila obtožnica podrobno argumentirana?

To so vprašanja, ob katerih bi se človek razjokal, če bi pomislil, da jih predstavljajo ljudje iz naroda, ki se je dolga leta ponašal z enim najvišjih kulturnih nivojev, naroda, ki je pred tisoč leti izdelal program, po katerem si je volil svoje kneze in sodnike. Kam so pahnili ta narod njegovi „vodniki“ po takozvani „osvoboditvi“, da je vzelo dvajset let, predno se je naše nekdo, ki si je drznil taka vprašanja javno postaviti in zahtevati odgovor?

Tako se nam v tem novem razdobju jasno kažejo dve naši nalogi: pomagati po svojih močeh in po najboljši poti tistim ljudem, ki v domovini skušajo oživeti ali vsaj omogočiti neko svobodnejše razpravljanje o vseh vprašanjih, ki se tičejo družbene ureditve, in tolmačiti zapadnemu svetu ta njihova prizadevanja, da jih bo najprej sploh poznal, jih pravilno ocenil ter nato na podlagi takega razumevanja mogel izvajati pravilne zaključke in odločitve.

Ljudje v domovini so naši bratje, kri naše krvi; zemlja, na kateri žive, je naša zemlja, ki je rodila tudi nas; zato smo dolžni spremljati razvoj v domovini ter o njem obveščati ostali svet. Vse drugo pa je vprašanje naše vesti same. Odnosi, ki jih katerikoli posameznik skuša ustvariti z oblastjo v domovini, so vprašanje njegove vesti in njegove — časti.

Svojo miselnost in prepričanje pa moramo izza golih zidov protikomunizma ponesti na zdravo odprto polje krščanstva in demokracije. S tem bomo do kraja izpolnili svoje obveznosti do svobodnega sveta in do spomina naših padlih.

CIRILU "CIKOTU" SKEBETU V ČASTEN SPOMIN

Kot odmev strele v razboritih Gorjancih je odjeknila žalostna vest o Tvoji tragični, prezgodnji smrti, dragi Ciko.

Kolikokrat sem Te vabil, da pridi na naš „Triglav“ čez kako soboto ali nedeljo, da se pogovorimo marsikaj, kar nas veže v spominih na tiste težke dni, ko smo skupno gasili naš dom: Slovenijo.

Kot bi bilo včeraj, se Te spominjam: vedno si bil nasmejan, kadar sva se srečala v Novem mestu ali pod Gorjanci. Srečanje s Teboj se mi je zdelo kot praznik. Vedno si bil poln idealizma, prikrival si svojo zagrenjenost, ko Ti je strel raztrgal nogo, in si dajal spodbude nam vsem, ko sam kot invalid nisi mogel več z nami na pohode.

Ko si bil v Gradcu, si se mi vedno oglašal s kako kartico ali pismom. V vsaki Tvoji pisani besedi je izžarevala domovinska ljubezen in tisti ideal, za katere si žrtvoval mnogo neprespanih noči in svoje zdravje.

Tak si bil vedno, tudi ko sva se srečala v Liniersu, v Šan Justu ali na Pristavi v Moronu. Velikodušno si mi obljubil, da prideš za par dni k nam, da skupno obudimo spomine in jih pripravimo za papir, za zgodovino, ki naj služi kot učiteljica za naše poznejše slovenske rodove.

Vse načrte je prekinila Tvoja tako kruta, prezgodnja smrt. Moje čakanje na Tvoj obisk je končano.

Sedaj bom obiskal jaz Tebe, na Tvojem večnem počivališču, na pokopališču v Las Flores da Ti ponesem v znak hvaležnosti rdeč nagelj, rožmarin in lipovo vejico kot tihi simbol hvaležnosti za vse tiste poštene slovenske ideale, za katere je utripalo Tvoje pošteno srce.

Bog Ti bodi dober plačnik in počivaj v miru, dragi Ciko!

Jože Štefanič

**SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE! ZA BOGA, NAROD, DOMOVINO!
KLICA RESNICE MORA PRODRETI DO VSAKE CELICE NA SMRT
OBSOJENEGA KOMUNISTIČNEGA ORGANIZMA! BIVŠI IN SEDANJI
BORCI ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO, ZDRUŽITE SE! BODITE
NEUTRUDLJIVI PRENOSILCI RESNICE, KI NEZADRŽNO RAZJEDA
KOMUNISTIČNO NASILJE!**

+ ANTON MARTINČIČ

(Barberton, Ohio)

V sredo 2. avgusta 1967 je, zadet od srčne kapi, nenadoma umrl Anton Martinčič.

Pokojni je bil rojen 4. julija 1914 na Igu pri Ljubljani.

Med italijansko okupacijo je med tisoči tudi on romal v internacijo na Rab. Po nekaj mesecih se je vrnil domov. Kot zaveden protikomunist se je takoj pridružil vaškim stražarjem na Igu. Kmalu je bil premeščen na Pijavo gorico, kjer je ostal do italijanske kapitulacije. Pot ga je potem zanesla preko Turjaka, Kureščka, Zapotoka v Ljubljano. Tam se je takoj javil v domobranske vrste. Bil je poslan v šolo v Črni vasi, od tam pa na Ig, kjer je ostal do konca vojne.

Z ostalimi soborci se je podal na Koroško. Po božji volji se je rešil Vetrinja ter prišel v taborišče Spittal na Dravi.

Ker je bil krojač, je kmalu dobil službo. Leta 1949 je odšel v Ameriko, in sicer v Barberton, Ohio, kjer je ostal do svoje smrti. Tudi tukaj se je zaposlil v krojaški stroki. Po nekaj letih se je poročil ter si ustvaril dom. Bil je član DSPB Tabor.

Njegovi ženi izrekamo iskreno sožalje.

Soborec Tone, Ti pa počivaj v miru božjem in naj Ti bo lahka ameriška gruda. Tvoji soborci Te bomo ohranili v lepem spominu.

Iz pisma žene

Tabor je prilil ugasujoči lučki olja

Hvale vredno je, da se je Tabor spomnil slovenske žene in ji dal prostor, kamor lahko izlije svoje trpljenje, ki ga tiha, vdana prenaša že dva desetletja.

Prenekatera mati in žena se je že vprašala, če je res brez pomena dal svoje življenje njen sin, mož. Njena bolečina je tako velika, da ni na tem svetu pisatelja, ki bi jo znal zapisati.

Mati in oče štirih pobitih sinov sta šla v domovino obiskat ostale tri odrasle otroke. Ko mi je pripovedovala o slabih razmerah tam, pravi: „Kri ni voda. Samo zaradi otrok sva šla.“ Pa jih vprašam med drugim tudi: „Kako ljudje tam danes o domobrancih mislijo?“ Mama žalostno odgovori: „To je tam pozabljeno; tako, kot bi jih nikoli ne bilo.“

Solza se ji zaiskri v očesu. Nad vsem obupana, da bi kdaj te žrtve bile v domovini priznane.

Cleveland, Ohio.— Kot zdaj že običajno, je v soboto zvečer dne 7. oktobra 1967 DSPB TABOR priredilo jesensko zabavo na Holmes Ave. v Clevelandu.

Zabava je bila močno obiskana. Prekosila je vse prejšnje. Pripravljena je bila okusna večerja in oddanih je bilo tudi več lepih dobitkov. Za ples so igrali priljubljeni „Veseli Slovenci“. Tako so prišli na svoj račun vsi, ki radi plešejo, pa tudi tisti, ki samo poslušajo. Ljudje se zavedajo, da je ves čisti dobiček namenjen domobranskim invalidom in sirotam, zato se vedno velikodušno odzovejo.

Na tem mestu se v imenu invalidov in sirot, ki bodo podpore deležni, zahvaljujem vsem kuharicam ter dekletom, ki so kuhale in servirale ter pekle in prodajale pecivo, katerega so napekle žene in dekleta ter ga darovale za invalidski fond. Prav tako lepa hvala točilem pijač in vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli do tako lepega uspeha. Lepa hvala vsem, ki so se odzvali vabilu DSPB TABOR ter na verelico prišli v tako velikem številu, s čemer so pripomogli do večjega invalidskega fonda.

Lepa hvala tudi radioodaji WXEN-FM, katera je tako pogosto vabila Slovence na to prireditve.

S to prireditvijo je slovenska javnost v Clevelandu zopet pokazala, da še ni pozabila domobranskih invalidov in njihove borbe.

MED ROJAKI V MENDOZI

Razdalja in pomanjkanje časa sta pač največji oviri za večjo povezavo z oddaljenimi prijatelji-soborci. Vsako tako morebitno srečanje nam obuja spomine, poživi prijateljstvo in pojača povezanost.

Meseca oktobra me je prvič zanesla pot v daljno Mendozo, kjer žive številni slovenski naseljenci. Gostoljubnost mendoških Slovencev je izredno velika, mogoče zato, ker prihajaš iz slovenskega centra Argentine — Buenos Airesa, a mogoče tudi zaradi tega, ker dobra mendoška „božja kapljica“ ugodno vpliva na prijaznost in razpoloženje teh ljudi.

Preživelih protikomunističnih borcev v Mendozi ni mnogo; pa tudi njihova medsebojna povezanost ni taka, kot bi jo človek pričakoval. Opazil sem, da tudi tu prehaja pri ljudeh v pozabljenost naša protikomunistična borba nekdanj in danes. Vzroki so povsod v glavnem isti: zapostavljenost, lov za denarjem, zgubljanje v tujem svetu itd.

Od preživelih borcev ima v Mendozi največ prijateljev Ivan Korošec, kateremu sem prinesel tudi največ mendoških pozdravov. Po 25 letih sem tu našel preživelega prvoborca Štefana Kodeliča. Ob srečanju se ni-

sva spoznala; le ime Ice-Savo naju je takoj seznanilo; kot nekoč na terenu pred 25 leti. Bog te živi, stara sablja!

Zvedel sem, da je bila pred leti v Mendozi razstava slovenskega tiska in da je bilo med drugim dostavljeno tudi glasilo slovenskih protikomunističnih borcev TABOR, ki pa **ni bilo razstavljeno**, ker „**ni bilo prostora**“!? Kaj pravite? — Ali mi, ki sodelujemo pri TABORU, nismo Slovenci, — nismo protikomunistični borec, — nismo storili svoje dolžnosti do naroda, — nismo kristjani? Mislim, da vse to smo; le politikanti ne! Gospod, ki je preprečil razstavo TABORA, naj si izpraša vest! Zdi se mi, da je s tem, ker ni razstavil TABORA, posebno grešil napram mladini, ki je stare politične intrige prav nič ne zanimajo! Slovensko mladino je treba vzgajati v protikomunističnem duhu in v narodnih tradicijah, ne pa jo zastrupljati z raznimi „našimi“ in „ne našimi“ ter gojiti sovraštvo, kot se je včasih delalo doma.

Dragi mendoški rojaki o vseh vas sem odnesel najlepše vtise. Želim vam veliko uspeha pri vašem vsakdanjem delu! Z borčevskimi pozdravi:

Bog — Narod — Domovina!

Savo

ZA BELEŽNICO

Simbol...

Ne da bi se le količkaj predajali utvari, da smrt Ernesta Che Guevare v Boliviji pomeni tudi že konec gverilskih dejavnosti v latinski Ameriki, konec človeka, ki je iz komunistične revolucije naredil svoj življenjski poklic, postaja točno mesec dni pred 50-letnico sovjetske revolucije vendarle tehten simbol, ob katerem se bodo mnogi, ki so šli za njim, morali nujno zamisliti.

Težko ranjeni revolucionar, ki je bil za življenja simbol ameriške gverile, je smrti v oči lahko ugotovil samo tole:

„Propadel sem...!“

V njegovem dnevniku smo potem prebirali razloge za to: Prebivalstvo Bolivije, ki v vsej latinski Ameriki živi v najtežjih razmerah, komunistične gverile ni podprlo!

In smo se spomnili besed velikega borca za svobodnega človeka Amerike Abrahama Lincolna:

„Mogoče je varati nekatere vedno in nekaj časa vse; ni pa mogoče varati vedno vseh!“

Evangelisti komunizma, čigar ideologija je v protivnosti s samo naravo človeka, ki je ustvarjen za svobodo, se bodo ob koncu Ernesta Che Guevare morali na to spomniti. V tem smislu bo Ernesto Che Guevara ostal zanje simbol tudi po smrti

Postal pa je simbol tudi za nas. Zakaj mi, ki smo o pravem času iz-

brali pravo pot, smo bili po vsem svetu raztreseni zato, da vedno in vsem kažemo resnico, ki je edina: **Bog — Narod — Domovina!**

Tema za razmišljanje

Ni bolj poživljajočega prizora na svetu, kot videti narod, ki se hrabro bori proti nezgodam.

Goldsmith („Wakefieldski vikar“)

IZ PISEM

Gerli (Bs. Aires), oktobra 1967

Vaša revija TABOR mi je res v izredno duševno oporo. Članki o generalu Rupniku so zgodovinske vrednosti za slovensko narodno zgodovino. Naj bi bil lik pokojnega generala in tudi njegova sinova za zgled bodočim generacijam.

Pozdrav in zahvala Vam in g. ing. Matičiču!

Vaš

Leo M. Bradaška

letalski major bivše Kralj. jugosl. vojske

NA UREDNIŠKI MIZI

G. maj. L. M. Bradaška.— Topla hvala za lepó pismo. Obenem pa prosimo, da tudi sami postanete sodelavec TABORA. Vemo, da ste ogromno doživeli. Se Vam ne zdi, da bodo Vaši spomini koristen doprinos za zgodovino? Z zahvalo v naprej, naši iskreni pozdravi!

Vsem protikomunističnim borcem
ter vsem vašim sodelavcem, naročnikom, bralcem, prijateljem
in somišljenikom širom sveta in v zasužnjeni domovini

želimo za svete božične praznike

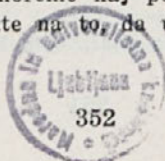
vsa bogastva blagoslova božjega, ki naj nas spremlja in nam dá
spesobnosti in moči, da bi tudi v

novem letu 1968

vzdržali in z združenimi silami napredovali na pravi poti naše
svete borbe za

BOGA — NAROD — DOMOVINO

Dopisniki.— Ponovno prosimo, pišite nam v razprtih vrstah! Nima-
mo časa prepisovati; in če moremo kaj popravljati, med stisnjenimi vr-
stami nimamo prostora. Mislite na to, da uredniki tudi moramo trdo de-
lati za svoj vsakdanji kruh.

DAROVI ZA INVALIDNI SKLAD ZDSPB — TABOR

Darovano od 21. aprila 1967 do
5. oktobra 1967

DSPB-TABOR, Cleveland, od
pomlad. druž. prireditve . 500.—

V zvezi s to prireditvijo
so darovali:

Lukež Rudolf st.	5.—
Varšek Janez	5.—
Šuštaršič Marijan	5.—
Jakopič Marijan	5.—
Lunder Ivanka	10.—
Dr. Arko Tone	10.—
Tomšič Tone	5.—
Zupančič Leopold	3.—
Cenkar Franc	5.—
N. N., Cleveland	44.—
Družina Osredkar	5.—
Leben Jože	5.—
Solar Martin	3.—
V spomin na pok. go. Marijo Lukež	
družina Lukež	20.—
Hren Franc	10.—
Hočevnar Matevž	10.—
Zajec Lojze	3.—
Petrič John	5.—
Kranjc Danilo NJ	5.—
Varšek Janez	5.—
N. N., Cleveland, Ohio	20.—
Schawnee Food Market	5.—
DSPB-TABOR, Cleveland	
od spominske proslave ...	400.—
Obresti v banki	21.98
Šuštaršič Marijan	10.—
Fujs Franc	5.—
Tomšič Tone	5.—
Zajec Milan	5.—
švigelj Janez	2.—
Dolarin Milan	2.50
Kotar Rudi, Milwaukee	3.—
DSPB-TABOR, Milwaukee .	10.—
G'ušič Andrej, Washington	5.—

Pičman Marija	10.—
Dovjak Jože	2.—
Smolič Jože	10.—
Borštnik Pavel	2.—
N. N., Chicago	5.—
Končar Cveto	4.50
Dr. Lukež Franc	20.—

Skupaj USA dol. 1215.98

DSPB-TABOR, Windsor O.
Canada; člani

Jakše Ivan	20.—
Martinčič Jože	5.—
Martinčič Ferdo	14.—
Grašič Silvester	8.—
\$ 4 za sv. mašo	
Grebenc Janez	2.—
Rehberger Janez	2.—
Gačnik Ignac	2.—
Jerše Tone	7.—
Matoš Ivan	7.—
Omahen Jože	5.—
Hrvat Vencelj	5.—
Štravs Maks	3.—
Zupanc Avgust	3.—
Jekovec Matevž	2.—
Kužnik Franc	2.—
Jeraj Tone	2.—
Korošec Stane	2.—
Adamič Miro	3.—
Bernik Vinko	3.—
žagar Alojzij	2.—
Gregory Frank	1.—

DSPB-TABOR, Toronto, od	
pomlad. zabav. večera ..	31.50
Od spominske proslave ..	35.—
Jermol Edi	10.—
Jereb Franc	16.50
Bančič Janez	5.—
Ferkulj A.	6.50
Levše Ivo	1.—
Zupančič Lojze	6.—
Cerar Jože, Hamilton	20.—

(Sledi)

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA
PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA
NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJE-
NI KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP
NE BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

V S E B I N A

Dejanja in molitev	321
Brez sodbe! (T. R.)	v22
„švicarska“ demokracija (-e -k)	324
V spomin prvim žrtvam komunistične revolucije pred 25 leti v Slo- veniji (Dr. Tine Debeljak)	327
Zima v taborišču (Julka Ferkul)	334
Zakaj? (P. P.)	335
Naivnost ali tvegana igra? (F. G.)	337
Senene vile (Stane Pleško)	339
NAŠI MOŽJE	345
Zakaj se je spremenilo?	346
V SPOMIN	348
Iz pisma žene	349
IZ DRUŠTEV	350
ZA BELEŽNICO	351
IZ PISEM	352
NA UREDNIŠKI MIZI	352
INVALIDNI SKLAD ZDSPB TABOR	III

Correo
Argentino
Sucursal
Villa Madero
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619